

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)
15 березня 2023 р.*

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

Київ – 2023

УДК 613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор,
Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

КОЛЕСНИКОВА І.П. – д.мед.н., професор;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 15 березня 2023 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К.: МВЦ «Медінформ», 2023. – 224 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини**» (Київ, 15 березня 2023 р.) висвітлено формування міждисциплінарних багаторівневих зв'язків екології та профілактичної медицини як складової системи громадського здоров'я, розуміння парадигми еколого-гігієнічних взаємин, направлених на зміцнення здоров'я людини через його соціальні, економічні, детермінанти, включаючи не лише питання безпеки харчових продуктів, умов праці та способу життя, профілактики інфекційних і неінфекційних хвороб але й мінімізації несприятливого впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення.

УДК 613+574]:061.3

*У разі повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання обов'язкове*

*Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити
авторські тексти без змін*

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

disorders) пов'язаний з центральною роллю цієї риси у розвитку проблемного занепокоєння (problematic worry) і використання дезадаптивних стратегій подолання стресу (maladaptive coping). На невизначеності ґрунтується стійкий до зникнення страх (extinction-resistant fear), який є центральною ознакою патологічної тривоги (pathological anxiety).

Реакція на невизначеність обумовлювала опанування особистості під час пандемії. Така реакція є чинником психічного здоров'я. Підвищений рівень невизначеності в суспільстві призвів до інтенсивного загального дистресу, розвитку психічних розладів, погіршення настрою, підвищеної тривожності, депресії, вигорання, гострим стрес розладам і післятравматичним стресовим розладам, обсесивно-компульсивним розладам.

Разом з тим, потрібно зазначити, що індивідуальна різниця в проявах нетерпимості до невизначеності (intolerance of uncertainty) визначає ризик розвитку підвищеної тривожності (heightened anxiety), стресу (stress) та орієнтацію на подолання труднощів (approach-oriented coping). Високий ступінь непереносимості невизначеності у людей з вираженою тривожністю (anxious individuals = anxiety disorders) призводить до невідповідно високих оцінок серйозності, важності, значимості і вірогідності виникнення несприятливих лякаючих подій (feared events).

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ОКУПАЦІЇ ТА БОЙОВИХ ДІЙ НА МЕШКАНЦІВ ГРОМАДИ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ ВЕЛИКА ДИМЕРКА

**Науменко О.М., Губська Д.Я., Калашченко С.І., Киричук А.А.,
Гринзовський А.М., Болбат С.А.**

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. У зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України, яке розпочалось 24.02.2022р, психічний стан людей різко погіршився, що призвело до падіння якості життя, постійної тривоги, та інших психологічних порушень. Хоча, перші бойові дії почались ще у 2014 році, більша частина населення України не відчула на собі змін у повсякденному житті та емоційно-психологічному стані, але наслідки подій, які почалися 24 лютого 2022 року змогли зачепити кожного українця. Особливого стресу зазнали люди, які під час повномасштабного вторгнення перебували під окупацією, а саме зі східних, південних, північно-східних та центральних областей України, де проводились або продовжують відбуватися бойові дії. Київська область була однією з перших, хто відчув на собі всі жахи окупації, і, на прикладі жителів селища міського типу Велика Димерка Великодимерської територіальної громади Броварського району Київської області, яке зазнало окупації з 8 до 31 березня 2022 року, ми розглянемо, як змінилася стресостійкість людей, які пережили ці події, адже зміна цього фактору є маркером виникнення медико-соціальних наслідків у людей, що зазнали дії травмуючих чинників протягом тривалого проміжку часу.

Мета: провести опитування жителів смт. Велика Димерка Київської області та на основі отриманих даних проаналізувати стресостійкість та виникнення медико-соціальних наслідків у жителів населеного пункту в різних вікових категоріях.

Матеріали та методи: були підготовлені питання для опитування, за якими проводилось дослідження групи респондентів зі 129 людей. До першої групи ввійшли мешканці селища від 8 до 30 років (52 людини), у другу – від 31 до 84 років (77 людей). Опитування проводили за допомогою інтернет-сайту «Google Forms». Статистичні розрахунки проводили у програмному забезпеченні «Microsoft Excel 2016», за допомогою статистичних формул та калькуляцій, що наявні у асортименті програми.

Результати. Серед опитованих було 64.3% жінок та 35.7% чоловіків. У I групі таке співвідношення складає 48% до 52% відповідно, у II – 66.2% до 33.8%. Щодо **I групи:** евакуйовувались 69.2% жителів (69.4% жінки та 30.6% чоловіки). 44.2% вважають, що їхній психологічний стан змінився (43.4% жінки та 56.6% чоловіки). 30.7% людей відповіли ствердно на питання про погіршення концентрації уваги (25.7% жінок та 74.3% чоловіків). Також 44.2% відповіли, що відчують страх під час повітряної тривоги (48.5% жінки та 51.5% чоловіки). Найбільше опитовані хвилюються під час ракетної небезпеки за своє життя (85,3%), за життя рідних (80.7%) та за своє майно (51.4%). 72.1% опитованих інколи почуваються «напоготові», очікуючи, що має статися щось страшне. У більшості опитованих (65.3%) відсутня фізична реакція на спогади про окупацію. На питання про боротьбу з поганими думками 48.8% респондентів відповіли, що спілкуються з близькими людьми (63% жінки, 37% чоловіки), 44.2% поринають в роботу або навчання (43% жінки та 57% чоловіки) і 39.5% займаються домашніми справами (68.1% жінки та 31.9% чоловіки). Щодо **II групи:** з селища евакуйовувалось 68.8% людей (67.9% жінок та 32.1% чоловіків). 75.3% (77.5% жінок та 22.5% чоловіків) опитованих стверджують, що відчують зміни в психічному стані. 48% (75.6% жінок та 24.4% чоловіків) людей відповіли ствердно про погіршення концентрації уваги. Також 70% (75.9% жінок 24.1% чоловіків) респондентів відповіли, що відчують страх під час повітряних тривог. Під час ракетних атак 93.9% опитованих найбільше переживають за життя своїх рідних, 50.4% за своє життя та 35.1% за пошкодження об'єктів інфраструктури. Слід зазначити, що у цій групі за своє майно хвилюється лише 22.9% респондентів. 48% опитованих інколи почуваються «напоготові», очікуючи, що має статися щось страшне. 53.2% стверджують про наявність фізичних реакцій (важке дихання, підвищення артеріального тиску, нудота, головний біль, тощо) при спогадах про окупацію. На питання про боротьбу з поганими думками відповіді респондентів суттєво не відрізняються від першої групи (статистична похибка була в межах 2-3%). Проте, незважаючи на відмінності у психологічних відчуттях, 100% опитаних з обох груп вірять у перемогу України.

Висновки. Хоч війна і вплинула на кожного з опитованих, можна прослідкувати певну залежність, а саме: найбільше евакуйовувались респонденти у віці від 8 до 30 років. На відміну від I групи, яка під час

ракетних обстрілів найбільше хвилюється за своє життя, респонденти II групи – за життя своїх рідних. За результатами опитувань більш піддатливими до дії стресових чинників є жінки, не залежно від віку, що, в свою чергу свідчить про те, що у жінок нижча стресостійкість, ніж у чоловіків.

**ЕКСТРАКТ МУЦИНУ РАВЛИКА (HELIX ASPERSA) ЯК
ПЕРСПЕКТИВНА СИРОВИНА РЕПАРАТИВНИХ ЗАСОБІВ
(в аспекті профілактики ускладнень бойових шкірних травм)**

Гудзь Н.І., Туркіна В.А., Чемодурова Н.Є.

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,
Львів, Україна*

Шкірні травми обмежуються поверхневими ушкодженнями м'яких тканин, порушенням цілісності і включають порізи, опіки, пухирі та травматичні пошкодження від вибухових уражень. Рани, отримані на полі бою, особливо небезпечні з позиції високої імовірності бактеріальної контамінації. Бактерії, що часто викликають ранові інфекції під час війни - це стафілококи, стрептококи, бактерії групи кишкової палички, види клостридія та сінна паличка.

Статистика незаперечно свідчить про те, що рани, оброблені в перші годину-дві, заживають швидше, втім, розвиток та генералізація інфекції під пов'язкою залишається основною причиною ускладнень. Це обумовлює пошук нових препаратів, що покращують регенераторні та обмінні процеси в рані і володіють антибактеріальними властивостями.

Одним з таких природних продуктів є муцин равлика *Helix aspersa*, який показав високу ефективність та проявляє антибактеріальну активність щодо грампозитивних та грамнегативних мікроорганізмів, володіє протигрибковими, імуностимулювальними, ранозагоювальними властивостями, сприяє регенерації антиоксидантному захисту шкіри.

Секрет залоз равликів містить ряд біологічно активних компонентів: колаген, еластин, глікозаміноглікани, гліколеву кислоту, лектини, алантоїн, пептиди і глікопептиди (екстансин і фібронектин), макро- та мікроелементи (Na, Ca, K, Mg, P, Cu, Zn, Fe, Mn та B, Mo, Cr, Ni, Se), вітаміни (A, C, E, B1, B6).

Фармакологічна активність слизу равликів широко використовується у технології лікарських засобів як активний фармацевтичний інгредієнт та основа для трансдермальних терапевтичних систем. Вони є більш ефективними, ніж синтетичні препарати, до яких часто розвивається резистентність, викликаючи алергічні захворювання.

Сучасний арсенал пов'язок для лікування поранень та опіків дозволяють суттєво покращити загоєння ран, однак їх потенціал може бути значно розширений за рахунок введення активних інгредієнтів, зокрема муцину равлика (*Helix aspersa*).

Розробка рецептур з використанням муцину равлика являється актуальним напрямком дослідження в області створення нових